

Vasárnap

III. évfolyam • 87. szám
Kolozsvár, 1946 április 14.

Felolós szerkesztő:

RAFFAY ISTVÁN

Felolós kiadó:

ERDELYI SÁNDOR

ERDELY

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT KOLOZSVÁRI SZERVEZETÉNEK HIVATALOS LAPJA

Versailles—London

Írta: ERDELYI SÁNDOR

Az egész világ feszült figyelemmel fordul London felé, ahol a győztes szövetséges nagyhatalmak külügyminiszterei a békeszerződés megkötését készítik elő.

Egy emberöltő alatt immár másodszor áll Európa kifosztva, lerombolva, nyomorba döntve, milliók véráldozata, özvegyek, árvák jajsza mellett, a történelem ítélőszéke előtt. És bírái meg kell állapítsák, hogy nem sokat tanult a negyedszázad előtti ítélet után, hogy visszaeső bűnös, hogy nem igen akad számára enyhítő körülmény.

Emberfeletti feladat és mérhetetlen nagy felelősség, amit e bírák ma magukra vállaltak. Ugy kell ítéljenek, hogy nehegy ismét, elődeik hibájába esve, egy újabb, harmadik világkatasztrófa csirált ültessék el. Ugyanakkor a megrögzött bűnösök szigorú elítélésével elrettentő példát kell szolgáltatassanak a jövőre nézve annak bizonyosságát, hogy nem lehet többé egész népeket és nemzeteket büntetlenül belerántani, belekényszeríteni önmaguk megsemmisítésébe.

De 1919-ben más volt a helyzet, mint most.

A fővádlott akkor is Németország volt, illetve a német imperializmus, de akkor egész más körülmények között és más elvek mellett kötötték meg Páris környékén a békeszerződéseket.

Akkor Anglia és Franciaország diktáltak közösen és az ítéletek eredményében tagadhatatlanul benne rezgett a bosszú, a revanche gondolata.

Ma e két hatalom ismét részese a győzelemnek, de csak részese, Amerika és a Szovjetunió mellett. És ma már sem Anglia, sem Franciaország nem azonosak a 27 év előtti. Ami pedig még ennél is fontosabb, az Egyesült Államok ezúttal távol áll attól, hogy elszigetelje magát Európától, a Szovjetunió pedig még távolabb attól, hogy el hagyja magát szigetelni. Merőben más tehát a helyzet most Londonban, mint volt annakidején Versaillesben. A Népszövetség helyett, mely már születésekor magában hordta halálának minden előfeltételét, ma egy sokkal biztosabb alapon áll, sőt már is próbát állt Egyesült Nemzetek Szövetsége áll, melynek alapokmánya, annak szelleme, irányítóinak és tagjainak világnézete biztosítják arra, hogy ez a Béke más Béke lesz, ez a Béke szebb, jobb, igazságosabb és főleg tartósabb lesz, mint az előző volt.

Ismétlünk, súlyos, szinte lehetetlennek látszó feladatok várnak megoldásra. Hiszen az igazság sokféle, abszolút igazság nincs is és lehetetlen mindent úgy elrendezni, hogy mindenki meg legyen vele elégedve. A kérdések annyira sokrétűek és bonyolultak, az igények, kívánságok és remények olyan sokfélék és ellentétesek, hogy ésszerűen elrendezni őket, vagy legalább az igazságot legjobban megközelítő határozatokat hozni, nagyon nehéz, szinte lehetetlen.

A kisépeknek, melyeknek közös sorsa és bűne, hogy egymás után hullottak bele a fasizmus fénylőnek látszó bűnkörébe, nem igen lesz döntő szavuk a sorsukat illetőleg, habár hallathatják majd véleményeiket a tanácskozáson, a határozathozatalok előtt.

A legnehezebb eset kétségtelenül az Olaszországgal kötendő békeszerződés ügye, mert bár egyike volt a „tengelyhatalmak”-nak, mégis az első volt, amely megfordította a frontot és megtagadta a közösséget a hitlerizmussal. Ez kétségtelen, sok előnyt jelent számára a kérdések megítélésénél. De a többi államoknak is vannak többé-kevésbé hasonló ellenszámllai és ezek értékelése, megfelelő rangsorba sorolása, felmérése egyik legnehezebb feladta a békeelőkészítő bizottságnak.

A nemzetek pedig, különösen a legyőzött, a tünkretett, a becsapott és kirabolt népek, szorongva és reménykedve várják, hogy a fegyverletételek után végre a lelkek békéje is elkövetkezzen. Hogy szűnjön meg a lelkiismeretlen, lélekmergező agitáció és suttogó propaganda, hogy kezdődhessen el végre az alkotó, békés teremtő munka, hogy szűnjön meg a szenvedés és éhezés,

Ezt várjuk mindannyian, ezért vágyunk egymással szemben idegesek, ezért nincs munkakedvünk, ezért súlylyedtünk bele egy egészségtelen letargiába, fásultságba, ezért válnak süketekké a legértelmesebb és legtöbb igazat jelentő szavak hallatára is.

Mert sokan, nagyon sokan esodákat várnak...

Esodák pedig nincsenek és esodákat nem fognak létrehozni ezek a békeszerződések sem! A hat éves pusztítás nyomait, a szegénységet, az áru- és élelemhiányt meg nem tudják szüntetni. Új gépeket, szerzősámkat, lerombolt építményeket csak egyedül mi, a dolgozók tudjuk és fogjuk újra felépíteni, bármilyenek lesznek is a békeszerződések,

Az elveszett állatállományt pótolni, újat kitenyészteni, a földeket megművelni ezután is csak a parasztság, a földművesek millióinak feladata lesz, bármilyen színű lobogó alatt.

De hát akkor minden marad a régiében?

Hát semmi változást sem hoz a demokráciák győzelme a fasizmus felett? Hlába pusztult volna el annyi élet?

Nem! Nem hisszük, hogy London és Versailles közt nem lesz semmi különbség... Sőt, alapvető, a dolgozók életét és sorsát döntően befolyásoló különbség lesz, kell legyen, a most megkötendő és minden eddig megkötött békeszerződés között. Ezeknek biztosítanok kell azt, hogy nem lehet és nem lesz többé kizsákmányolás sem emberek, sem nemzetek között, hogy nem lesz többé faji vagy nemzeti megkülönböztetés és üldözés, hogy vége lesz a létbizonytalanságnak, a munkanélküliségtől, éhségtől és háborútól való félelemnek, hogy egyenlő jogai és kötelességei lesznek a társadalomban mindenkinek, hogy egyenlő feltételek mellett indulhat neki az életnek mindenki, hogy a társadalom, születésétől a haláláig gondoskodik minden ember egészségéről és biztonságáról. És ami a legfontosabb számunkra és Európára minden kisebbségben élő nemzetisége számára, hogy a „kisebbség” fogalma a gyakorlatban is eltűnjön, hogy az egyenlő jog és elbánás élő valósággá váljon, hogy a másodrendűség érzete megszűnjék, hogy a testvériség és egyenlőség jelszava ne ünnepi szólam legyen csupán, hanem átértézt őszinte valósággá benne éljen az együttélésre kényszerült népek lelkében.

Hiszünk, hogy ez a béke ilyen lesz... Hiszünk, hogy lerakja alapjait egy új, igazságosabb, ésszerűbb társadalomnak, melyben nem lesz többé gyűlölet, szegénység, válságok és háború, de amelyben lesz építő munka, alkotó tudomány, kacagó egészség... s amelyben érdemes lesz embernek lenni.

Mig a függő kérdéseket meg nem oldják

Zárt ajtók mögött tanácskoznak majd Párisban a négy nagyhatalom külügyminiszterei

Párisi jelentés szerint a négy nagyhatalom külügyminiszterei értekezletének napirendjén előreláthatólag csak a békeszerződések előkészítése szerepel. Az a körülmény, hogy a tanácskozásokat egyelőre zárt ajtók mögött fogják megtartani, arra vall, hogy a függőben lévő kérdések bonyolultak lehetnek s megoldásuk beható vitát igényel. A huszonhat érdekelt állam összeülése a tényleges békekonferenciára csak a külügyminiszterek értekezletének lezajlása után fog megtörténni. A békekonferencia összehívására kitűzött május elsejétől eddig hivatalosan nem változtattak meg.

Rendkívül figyelemreméltó a „New York Times” kelet-európai tudósítójának jelentése a kelet-európai országokban észlelhető új-antiszemita mozgalmakról. A tudósító világviszonylatban is jelentős megállapítása szerint az új-antiszemita mozgalmat azok az elemek szitják Kelet-Európa országaiban, amelyek a hilleri rezsim haszonélvezői voltak és nem akarják visszaadni a hazai zsidóságnak az általuk elrablott javakat.

Világpolitikai viszonylatban nagyjelentőségű az a híradás, mely szerint Jávából fokozatosan kivonják az angol csapatokat és helyükre holland katonaság vonul be. A londoni tárgyalásokon szó esett egyébként Hollandiának Németország megszállásában való részvétele is.

Csak a függő kérdések megoldása után ül össze a 26 állam értekezlete

Páris. (Rador.) Valószínű, hogy a négy külügyminiszter követni fogja azt a Londonban, elmúlt év szeptemberében kialakult gyakorlatot, hogy üléseiket zárt ajtók mögött tartják és

a sajtót hivatalos közleményekben tájékoztatják. Nyilvános ülést csak akkor tartanának, ha már sikerült megegyezésre jutni a külügyminiszter-helyettesek által függőben hagyott

Négyszázötvenezer katonát vont össze Franco a pireneusi határon

NEW-YORK. (Rador.) De los Rios, a köztársasági spanyol kormány kiküldöttje kijelentette, hogy a pireneusi határon 450.000 katonát vontak össze, ami elég bizonyítéka Franco támadószellemének.

Egyidejű brüsszeli jelentés szerint a belga kormány Madridhoz intézett jegyzékben sürgette Léon Degrelle kiadatását, akit azzal vádolnak, hogy az 1945 telén végrehajtott utolsó német ellenoffenzíva alkalmával, az Ardenneknben háborus bűnöket követett el.

Kiáltvány Kolozsvár dolgozó népéhez!

A lelkek börtönkapuja kitárult. Ismét szabad már a szó, elröppenhet, hogy hirdethesse az Eszme igazságát. Szabad lettél te is, szabad polgár, egyenlő ember. Küzdélmes, vérzivataros időkben nem egyszer bizonyítottad már be, hogy egész emberként állod meg helyedet az életben. Hordoztad az élet, a lélek szenvedésteli súlyos terhét, a bűnös háborúban. Nem kérdezték: akarod-e, nem kérdezték: vállalod-e?

Most szabad lettél újra. A demokrácia a nagy szövetségesei segítségével megnyitotta a fasiszta börtön kapuit. A Szociáldemokrata Párt kenyeret, jogot, kultúrát kínál néked.

Veled akar érte harcolni. A Szociáldemokrata Párt biztosítja a téged megillető helyet minden vonalon. Te terneled, te hozod létre a nemzeti vagyont. Legyen jogod hát az ország sorsába is beleszólni! A Szociáldemokrata Párton keresztül ezt a jogot is gyakorolhatod. Mindehhez a tudást is megszerezheted. Gondoskodik művelésedről is és kulturigényedről nemes szórakozásokkal fejleszt. Kapcsolódj be cselekvésben a politikába, mert csak azzal teremthetsz jobb világot, csak azzal teremthetsz békét és csak azzal őrizheted azt meg. Kötelességed, hogy odaállj ahhoz a csoporthoz, amely egy új, békés világért, jobb életlehetőségért, egyenjogúságért, szabadságért és a kizsákmányolás megszüntetéséért harcol.

A Szociáldemokrata Párt hív e harcra téged is, számat tart a te munkádra is. Azt akarja, hogy kedvedre való munkával, szívesen dolgozz a magad és az egész dolgozó társadalom jövőjéért. Nem a zsarnokságtól reádkényszerített, hozzád nem álló robotban, hanem hajlamaidnak megfelelően, egész tudással, teljes erővel. Azt akarja, hogy foglalkozásod hivatássá nemesedjék. Kötelességed, hogy ne csak önzően magadért, hanem az emberért, dolgozó társaidért is küzdj.

Együtt, vállvetve, barátságban állj közénk, erősítsük a munkás demokráciát, az együttélő népek békéjét a Szociáldemokrata Párton keresztül.

kérdésekben. Napirenden egyelőre csak a békeszerződések előkészítése szerepel, úgy ahogyan azt Byrnes amerikai külügyminiszter indítványozta.

Párisi jelentés szerint a négy külügyminiszter maga fogja kidolgozni munkarendjét. Jólértesült körökben azt hiszik, hogy csak miután a külügyminiszterek helyettesei által függőben hagyott kérdéseket megoldották, fogják összehívni a 26 állam értekezletét, vagyis a békekonferenciát. Hivatalosan egyelőre május 1 szerepel, mint a békekonferencia megnyitónapja és pillanatnyilag nem lehet másik időpontot illetően jóslásokba bocsátkozni.

Egymásra akarják háritani gaztetteik felelősségét a nürnbergi per vádlottjai

NÜRNBERG. (Rador.) Kallenbrunner, a Gestapo helyettes főnöke minden ellene felhozott vádat igyekezett Himmlerre és Schmidtre háritani.

— Sztalingrád után tudtam, hogy elvesztettük a háborút — mondotta Kallenbrunner, aki arra hivatkozott, hogy 6000 Nyugatnémetországban internált menekülést elősegítette. Marsalik tanu felolvasta a mauthauseni haláltábor volt parancsnokának, Zie-reisnak halálos ágyán tett vallomását, mely szerint a táborban történtek kifejezetten Kallenbrunner parancsára történtek. Kallenbrunner erre felháborodva tiltakozott és elfogultsággal vádolta meg a tanut, aki Mauthausenben volt internálva. Egy másik tanu szerint Kallenbrunner személyesen végignézte Mauthausenben három asszony kivégzését, végül pedig a mauthauseni krematórium vezetője tett vallomást, aki szerint 1940 és 1945 között 27.555 embert égetett el.

A munkásság kegyelele az orosz hős sirjánál

KOLOZSVAR, április 13. A munkásság egyöntetű részvételével kísérték utolsó útjára Boris Popkov orosz kapitányt, aki a helybeli Husárgyárban a Jótételei Bizottság képviselője volt. A tragikus körülmények között elhunyt kapitány működése folyamán a munkássággal egyetértő barátságáról tett tanúságot. Mindig és mindenütt a munkásság érdekeit tartotta szem előtt. Temetésén egy orosz és egy román diszszázad adta meg a végtisztességet, de résztvettek az a Szaktanács képviselői, a Husárgyár munkásai és vezetősége, valamint a hatóságok képviselői is. A sírnál Elkon Leon Alexandru orosz városparancsnok, Zabrocky orosz kapitány, az elhunyt Popkov kapitány helyettese bucsúztatták a halottat. A kolozsvári hadtest nevében Ghilui kapitány míg a Husárgyár részéről Tukács Balázs elvtárs mondott beszédet a nyitott sir fölött.

BIZTOSITSA OKMÁNYAIT, készíttessen fotóképiát!

SÁRDI laboratórium, Dózsa Gy. u. 16

A SZENTGYÖRGYI ISTVÁN ÁLLAMI MAGYAR SZÍNHÁZ MÜSORA

SZOMBATON, április 13-án, délután 4 órakor: A MI KIS VÁROSUNK. (Fényes Alice vendégfellépésével.)

Este 7 órakor: A MI KIS VÁROSUNK. (Fényes Alice vendégfellépésével.)

VASARNAP, április 14-én, d. e. fél 11 órakor: DERMATA DISZTERNA BEMUTATÓJA.

Délután 3 órakor: MOSOLY ORSZÁGA. Délután háromnegyed 6 órakor: A MI KIS VÁROSUNK. (Fényes Alice vendégfellépésével.)

Este fél 9 órakor: A MI KIS VÁROSUNK. (Fényes Alice fellépésével.)

HÉTFOÉN, április 15-én, este 7 órakor: GÉSAK. (A MNSz és a szervezett munkásság részére tartandó előadás.)

A SZÍNHÁZI IRODA HIREI.

A MI KIS VÁROSUNK bemutatója Fényes Alice-szal a békebeli nagy sikerek estére emlékeztetett. A szűfőliség megtelt nézőtér feszült érdeklődéssel figyelte a díszletek és kellékek nélkül, az író pusztán mondanivalójára és a színészek tehetségére épített játékot, mely nemcsak képzelt alakok kiagyalt története, de mindnyájunk élete, könnye, mosolya, mulandósága és halhatatlansága. Fényes Alice úgy csillog a játék középpontjában, mint nemes foglalatban a finoman csiszolt ékkő. Senkálzsky Endre mint rendező képességeinek új nagy próbáját állotta ki, András Márton pedig újra bebizonyította, hogy nemcsak jó táncoskomikus, de kitűnő színész is. Poór Lili, Köszegi Margit, Borovszky Oszkár, Váradi Rudolf egyenrangú részesei a nagy sikernek, mely a MI KIS VÁROSUNK bemutatóját Kolozsvárt is az évad legjobb művészi eseményévé emelte. A MI KIS VÁROSUNK előadásaira a jegyeket elővételben kapkodta szét a közönség s így a mai és holnap előadás is zsúfolt házak előtt fog lejátszani.

Vasárnap délután 3 órakor Lehar Ferenc csodálatos zenéjű, romantikus szövegű nagyoperettjét, a MOSOLY ORSZÁGAT adják a felújítás szünetében, Kallós József és András Márton fellépésével.

AUTÓK FIGYELMÉBE!

HENGERFEJ PAKOLÁST bármilyen gyártmányú motorhoz készítenk és javítok. TRAKTOR és AUTÓHŰTŐ-jávitást és alkatrészt váltalok

FRANKOVITS Heltai-utca 17-19 Str. Cipariu

A ROMÁN NEMZETI SZÍNHÁZ ÉS OPERA MÜSORA

SZOMBATON, április 13-án, délután 3 órakor: PARASZTBECSÜLT. BAJAZZÓK. Este 7 órakor: A KET VERONAI IFJÚ.

VASARNAP, április 14-én, délután 3 órakor: PYGMALION. Este 7 órakor: PILLANGÓKISASSZONY.

MOZIK MÜSORA:

CAPITOL MOZGÓ: DANKÓ PISTA! A legsikerültebb magyar film. Főszerepben: Jávör Pál, Lukács Margit, Tompa Pufi és Simor Erzs. Az előadások pontosan 3, 5, 7 és 9 órakor. Szombat 11 órakor, vasárnap 11 és 1 órakor matiné! CORSO MOZGÓ: Ma és a következő napokon: DANKÓ PISTA. Világszerte hatalmas sikert aratott film megy. Főszerepben: Jávör Pál, Simor Erzs, Lukács Margit. Zene, csodás, szerelm, szenvedély. Előadások kezdete: fél 3, fél 5, fél 7 és fél 9 órakor. Vasárnap délelőtti matiné 9-11, 11-1 óra.

MUNKÁS MOZGÓ: EGY GÉP NEM TART VISSZA. Főszereplők: Godfrey Tearle, Eric Portman. Előadások kezdete 3, 5, 7, 9.

ROYAL MOZGÓ: ÖRÖK MELODIÁK. Zene: Mozart-Beethoven. Főszerepben: Gino Cervi és Conchita Montenegro. Kezdet: 3-5-7-9. Vasárnap és ünnepnapokon d. e. 11 órakor matiné. Műsoron kívül híradó. Jegyvétel d. e. 11-1 óra, d. u. 2-9 óra. Telefon 2.

SELECT MOZGÓ: URI BANDITA. Izgalmas bűnügyi film, főszerepben az elbájos Olivia de Havilland és David Niven. Előadások kezdete: 3, 5, 7 és 9 órakor.

URANIA MOZGÓ: Köszöndatna: EGFELI GYORS. Sárdy, Bódy B. Greguss, Biliessy. Előadások: 3, 5, 7 és 9 órakor.

PÁRTMOZGALOM

HÉTFOÉN délután 4 órakor végrehajtóbizottsági ülés.
KEDDEN délután 4 órakor a vendéglátóipari munkások szociáldemokrata csoportjának összejövetele.

PÁRTTAGJAINKHOZ! Az összválasztmányi ülés határozata alapján áprilisban propaganda-hónapot tartunk. Minden bizalmi megkapta az utasítást a munka megindítására. A határozat szerint e hó folyamán minden párttag még egy új tagot s minden előfizető még egy új előfizetőt kell szerezzen az „ERDELY”-nek, vagy a „LUMINÁ”-nak. Azok a bizalmiak és párttagok, akik e hó folyamán a legjobb számszerű eredményt mutatják fel, a szervező hónap végén elismerésben és jutalomban részesülnek. Az eddig eltelelt pár nap alatt elért eredmények biztatóak arra nézve, hogy a most egy éve megtartott hasonló párttaglátszó-hónap eredményeit a jelenlegi tul fogja szárnyalni.

SZAKSZERVEZETI ÉLET

BŐRIPARI MUNKÁSOK SZAKSZERVEZETE felkéri a cipész, csizmadia, bőrdobos, bőrdíszműves és bőrfeldolgozó munkaadókat, hogy a kollektívszerződés értelmében járó husvétii segélyt (104 óra) a munkásoknak kifizetni szíveskedjenek. Belovai szakmai titkár.

* AZ ÉLELMEZÉSI MUNKÁSOK SZAKSZERVEZETE vasárnap, április 14-én reggel fél 9 órai kezdettel tartja közgyűlését, a Famunkások Otthonában, Karolina-tér 4 szám. Minden tag jelenjék meg pontosan.

A MAGANTISZTVEISELŐK ÉS KERESKEDELMI ALKALMAZOTTAK SZAKSZERVEZETE felhívja a kereskedőket, hogy az üzletek záróját pontosan tartsák be, anélkül is inkább, mivel Szakszervezetünk a Munkakamarával egyetemben megkezdi a zárórak szigorú ellenőrzését. Titkárság.

KEDDEN délután 6 órakor párnap. Előadó Lakatos István elvtárs.
SZERDÁN délután 6 órakor nobizottsági ülés.

INGYENES RITMIKUS- ÉS NEPITÁNC tanfolyam indul kedden, április 16-án d. u. 5 órakor, a szakszervezeti tagok és gyermekeik számára. Jelentkezni lehet mindennap a Szaktanács kulturosztyán és a kulturfelelősöknél.

A SZAKTANÁCS KULTUROSZTYÁN megalakult az amatőr fényképezők alosztálya. Célja, hogy a mai nehéz viszonyok ellenére lehetőséget adjon a dolgozóknak a fotóművészet elsajátítására és továbbfejlesztésére. Nagy jelentősége van annak, hogy a tagoknak laboratórium áll rendelkezésükre és a szükséges nyersanyagot a Szaktanács hivatalból szerzi be részükre. Légközelebbi összejövetel 1946 április 17-én, szerdán d. u. 5 órakor a Szaktanács kulturosztyán, ahol még jelentkezni lehet.

Felhívás!

A kolozsvári Demokrata Zsidó Népkegyesség felszólítja tagjait, jelenienek meg az Eötvös-utca 12 szám alatt levő iskola udvarán szerdán, április 17-én délután 3 órakor tartandó tiltakozó nagygyűlésen, amelyen a fasiszta gyilkosok által deportált zsidók vagyonának a demokrácia ellenségeinek vagyonát kezelő CASBI hatáskörébe utalása ellen tiltakozunk. Követelni fogjuk a zsidóságot anyagilag és erkölcsileg sértő CASBI-rendeletek azonnali visszavonását és a CASBI-ba befurakodott reakciós elemek eltávolítását. Végrehajtó bizottság.

Hogyan működik az egységes gimnázium?

A legszegényebb gyermeknek is van már tanulási lehetősége

KOLOZSVAR, április 14. A romániai oktatásnak kétségkívül egyik legfontosabb újítása az egységes gimnáziumok bevezetése volt. Ez az új iskolatípus — amelyet konzervatív körökben eleinte a minden újnak kijáró enyhe bizalmatlansággal fogadtak — nemcsak hogy nagyszerűen bevált, hanem új és pompás perspektívát is nyitott a jövő felé.

Az egységes gimnázium a nép iskolája. Azé a népe, melynek gyermekeit a multban, elzárva a felsőbb oktatás elől, gyakran maradtak tanulatlanok és képzetlenek, habár legnagyobb százalékuk friss agya és felfogóképessége, és igen sok komoly tehetség megrémelte volna, hogy tovább tan

mulhasson és a tudás hatalmával szolgálhassa népét és országát jövőre. Hány elkallódott tehetség, hány eszes, remek falusi ember él ma is falvainkban, akik pár elemmel maradtak, pedig ha tanulnak, magasra kerülhetek volna. Hát a munkástömegek gyermekei, akik a szegénység és pönztelenség miatt hagyták abba a tanulást, pedig kedvük és tehetségük is volt hozzá. Ezt az áldatlan állapotot szüntette meg az egységes gimnázium, mely gyakorlati és elméleti iskola, utmutatót és tanácsot ad a pályaválasztás előtt és kellő világossággal és tudással szereli fel azokat a lányokat és fiukat, akik eddig nem jutottak magasabb képzettséghez.

Közösségérzés és kollektivitás

Az új iskola tanulói új, egészséges szellemenben nevelődnek. Megtanulják értékelni a közösségérzés nagyszerű emberi tulajdonságát s a kollektivitás minden előnyét is leszűrni. Az életre, az eleven, alkotó és munkás életre készülnek, nem pusztán elméleti emberré válnak, hanem életerős, munkás, cselekvőképessé polgárokká. Minden eddigi iskolatípusnál modernebb és maibb szellemű az az iskola, ahol az egyéni tehetség fejlesztése mellett új történelemszemléletet, s a való élet legfőbb ismereteit tanulják a fiatalok, akik 14 éves korban — tehát akkor kerülnek az iskolába, mikor a gyermek már pályát választ, már kialakulnak hajlamai és tehetségét is képes ki-mutatni.

Az általános műveltség megszerzése mellett (mely nem a régi értelemben vett műveltséget jelenti, amely főleg csaták évszámát és uralkodók koronázási dátumát jelentette) szociális életszemléletet nyer az új iskolában a tanuló, s elsősorban megtanulja az élethez és a munkához való tudnivalókat. Így természetudományokat, kézügyes-

séget, a különböző anyagok ismeretét, a munka, a termelés mibenlétét. Megismeri saját városát, községét vagy környéke földtani és természeti sajátosságait, hogy nyitott szemmel élvezhesse és érthesse a természetet, mely a művelt ember egyik legnagyobb gyönyörűség-forrása. Megtanulja sport és torna után használni izmait, egészségessé, erőssé és ellenállóképessé fejleszteni testét. A valóság iskolája az egységes gimnázium, ahonnan — meg vagyunk győződve — ennek az országnak legértékesebb, alkotó és teremtő-kedvű új emberei kerülnek ki majd az új, demokratikus életbe...

* A DOHÁNYMONOPOL GAZDASÁGI BESZERZŐ SZERVEZETEK FELHÍVÁSA. A kolozsvári CAM gazdasági beszerző szerve közudomásra hozza, hogy bérbeadja férfi-szabó műhelyét. Ezuton felhívja az érdeklődőket, hogy április 30-ig délelőtti 10 és 12 óra között jelentkezzenek a dohánygyár gazdasági beszerző szervénél, a bérbevételel kapcsolatos kérdések megbeszélése végett.

PREMIER

a MUNKÁS mozgóban

Egy gép nem tért vissza

Az amerikai filmgyártás legizgalmasabb kalandokkal teli filmje

Főszereplők: Goldfrey Tearle, Eric Portman

Előadások kezdete: 3, 5, 7 és 9 órakor

Husvétii ünnepek alatt

pázkás kávé és husvétii tésták

a „SZABADSÁG” étteremben Horea-ut 1. I. emelet

HIREK

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL: Szabadság-tér 30, emelet. Telefon: 2-43. Hivatalos órák 8-3-ig.

Hirdetések felvétele délután 5-ig. Keretes hirdetések négyzetcentim-kint 300, 350, 400 lej. Szöveg hirdetés (hírek között) szavankint 400 lej. Közgazdasági közlemények szavankint 500 L. Nyiltér szavankint 500 L.

Egy hónapi előfizetés 400.— lej. CSEKKSZAMLA: 40682.

Fix fizetés és szabad áruforgalom

Bukaresti testvérünk, a „Libertatea” közli Radu Paul áruügyi vezetőnkár kijelentését, amely szerint a kormány az új árak megállapításáig nem ellenőrizi az árat, hanem csak az áruforgalmat. Gyakorlatból jól tudjuk, hogy a kötött áraknak nem sok hasznát vesszük, azonban mégsem helyes elhárítani azt az eljárást, amely akárcsak átmenetileg is az egyébként is elküpatott termelők és kereskedők szabad tetszésére bizza, hogy árujukért milyen összegeket kérjenek soványpénzü dolgozóinktól. Hiszen nagyon jól tudjuk, hogy a dolgozó még papíron is siralmasan hangzó fizetéséből milyen keveset kap kézhez. A „Romania Libera” a költségvetés demokratizálásával kapcsolatban néhány példát sorolt fel, amely rávilágít arra a saját bőrünkön jól ismert tényre, hogy a munkás, vagy kis-tisztviselő mintegy 80-85 százalékát kapja csak kézhez fizetésének, amely még teljes összegében is kevés lenne ahhoz, hogy megélhetését biztosítsa.

SZOLGÁLATOS GYÓGYSZERTÁRAK április 13-tól-19-ig: Dr. Biró gyógyszerár, Szabadság-tér 4. „Apostol” gyógyszerár, Dózsa György-utca 37. „Megváltó” gyógyszerár, Vöröshadsereg-utca 37 szám. Holicska gyógyszerár, Móccok-útja 22. Egész éjjeli szolgálatban: április 13-tól-16-ig: „Apostol” gyógyszerár, Holicska gyógyszerár. Április 17-től-19-ig: Dr. Biró gyógyszerár, „Megváltó” gyógyszerár.

BESZÜNTETTEK AZ EZÜSTPÉNZEK FORGALOMBA HOZATÁLÁT. Mint a „Libertatea” írja, az egész országban járvány-szerűen elterjedt üzérkedés már az alig néhány nappal ezelőtt kibocsátott új 25.000 lejes ezüstpénzre is kiterjed. A bukaresti börzén legutóbb 34.000 lejért — tehát majdnem 30 százalékos felárral — kínálták eladásra az új ezüstpénzek darabját. Ez a jelenség újabb jele a valutapiacra tapasztalható anarchiának. Tudnunk kell, hogy az ezüst hivatalos ára grammonként 300 lej, fekete áron pedig ennek körülbelül ötszöröse. Egy ezüstpénz értéke tehát a benne-foglalt ezüst mennyiségének megfelelően legfeljebb 12.000 lejre rug. A további üzérkedés megakadályozására az ezüstpénzzel történő kifizetéseket egyelőre beszüntették.

* KEREM mindazokat az ismerősöket, akiknél Rudas fogorvos vagy családtagjai értékeket vagy ruhaneműket hagytak megőrzés végett, értesítsék sógorát Horváthot, Str. Paris (Pap-u.) 12 alatt.

MAGYARORSZÁGON MEGALAKULT AZ ÍRÓK SZÖVETSEGE BARÁTAINAK EGYESÜLETE. Budapestről jelentik: A napokban megalakult a Magyar Írók Szövetsége Barátainak Egyesülete. Az ülésen dr. Riess István elvtársunkat, igazságügy-minisztert választották elnökké, aki beszédében a kormány legmesszebbmenő támogatásáról biztosította a magyar írókat.

* HAZASÁG. Dr. Kotzán Lenke és Kókay Gyula április 22-én 12 órakor tartják esküvőjüket Lugoson. Minden külön értesítés helyett.

A VASUTI HALÓKOCSIK ÚJ DIJSZÁBÁSA. A „Romania Libera” közlése szerint a CFR vezérigazgatósága a következőképpen állapította meg a halókocsik díjszabását: I. osztály 74 lej, II. osztály 49 lej kilo méterenként. Kiszolgálási díj 10 százalék. Egy hely fenntartásának díja 2600 lej, a Pullmann-kocsik díja Kolozsvártól-Bukarestig 18.000 lej. A kiszolgálási díj szintén 10 százalék, egy hely fenntartása pedig 1100 lej.

* HALALOZÁS. Fájdalommal tudatjuk hogy a szeretett férj, apa, testvér és após SZÖCS ANDRÁS nyugdíjas elhunyt. Temetése április 13-án délután 3 órakor lesz a temető kápolnájából. A gyászoló család.

FELHÍVÁS! Felhívjuk az éplő és falpari munkások figyelmét arra, hogy április 16-19-ig „Economát” liszt kiosztás lesz.

NAGYHETI-ISTENTISZTELETEK A BELVÁROSI REFORMÁTUS TEMLOMBAN. A husvét előtti nagyhéten minden reggel fél 8 és d. u. 6 órakor nagyhetibűnbánati istentiszteletek lesznek a Far kas-utcai ref. templomban. Délután a Kereszt ajándékai címen tartanak bibliamagyarázat-sorozatot.

A TÁJÉKOZTATÁSÜGYI MINISZTERIUM KÖZLEMÉNYE A NAPILAPOK ÉS FOLYOIRATOK ENGEDÉLYEIRŐL. A tájékoztatásügyi minisztérium kolozsvári kirendeltsége ezuton közli az összes olyan lapokkal és folyóiratokkal, amelyek nem rendelkeznek a minisztérium sajtóigazgatóságától kibocsátott megjelenési engedéllyel és eddig még nem nyújtották be az iránti kérelmüket a kolozsvári kirendeltséghez, hogy a kérvényezés utolsó határideje 1946 április 15-én lejár.

KÁROLYI MIHÁLY

Ira: SALAMON LÁSZLÓ

Károlyi Mihály április 24-én Londonból visszatér Magyarországra. A kormány ünnepélyes előkészületeket tesz fogadására.

Az első magyar népköztársaság elnöke: Károlyi Mihály huszonhétvi száműzetés után visszatér hazájába. Ez a visszatérés több, mint a sors személyes ajándéka, több, mint történelmi elégtétel egy megragalmazott, meghajszolt forradalmár számára: ünnepélyes emlékeztető az azok felé is, akik megtagadták őt, mint Péter Krisztust, mielőtt a kakas hármát kukorékolta volna.

Hogy osztályának tagjai, a feudális Magyarországi uralgatói, az ellenforradalom győzelme után hazaárulónak nyilvánították Károlyi Mihályt, az érthető. Az uralgató Magyarországi első zászlósur, aki elsőnek saját földjén kezdte meg a földosztást, aki valóban demokrata és forradalmár volt, mi más lehetett az ő szemében, mint hazaáruló, vagyis saját osztályának árulója? Szinte versenyeztek abban, hogy melyikük tudja aljasabb rágalommal illetni ezt a felvilágosodott magyar arisztokratát, aki ha nem is volt megáldva egy Saint Simon zsenialitásával, de hitében és meggyőződésében sziklaszilárd volt és bukásának utja a jöszönők kövével volt kikövezeve.

Az 1919-es népköztársaság és az azt követő kommun bukása után Károlyi Mihály külföldre volt kénytelen menekülni. Távollétében megfosztották minden vagyonától és Horthy ellenforradalmi esztendői nemzetárulónak bélyegezték, azzal a hazug váddal illették, hogy ő az oka Magyarországi „összeomlásának”.

Távolléte után még „barátai” között is akadnak olyanok, akik az ellenforradalmi propaganda hatására alá kerültek és Károlyi Mihályt tették felelőssé azért, mert a hírhedt Vix-jegyzék után — mely Magyarországi megszállási zónáját a Tiszáig tolta ki — a hatalmat az egyesült szocialista-kommunista pártnak adta át.

Lehet, hogy Károlyinak ezt a lépését a kétségbeesés, a kiábrándultság és a felháborodás inspirálta, melyet a nyugati „demokratikus” hatalmak belátástalansága és bosszúérzése váltott ki benne. Lehet, hogy megalkuvóbb, vagy nagyon előre látó egyéniségek másként cselekedtek volna az adott esetben s talán azon a talpalatnyi földön, ahol „a tagadás lábát megvetették”, fenntarthatták volna a köztársaságot s talán valamivel, de semmi esetre sem jelentékenyen jobb békefeltételeket kényszeríthettek volna ki.

Károlyi Mihályt azonban nem a megalkuvók fájából faragták. Ebben az arisztokrata származású demokratában, ebben a főúri forradalmárban fajtájának keserű daca, az „Ugoesa non coronat” szelleme kerekedett felül, amikor köztársasági elnöki méltóságát odadobva, a munkásságának adta át a hatalmat.

Ez a cselekedete volt az, melyet osztályának sörpöccé nem tudott megbocsátani neki. Ha tehették volna, talán őt is Dósa György izzó vastrónjára ültették volna, aki szintén a nemességéből származott és a nyomorult nép mellé állott. Sőt, mint mondtam, még barátai és politikai alvezérei között is számosan akadtak (Friedrich István, Nagy Vince) olyanok, akik a kommun bukása után megtagadták őt és az ellenforradalomhoz csatlakoztak.

Károlyi Mihály előbb Párisba, majd Londonba költözött és az emigrációban fejtett ki munkásságát Horthy terroruralmánál leleplezése érdekében. Egy ízben Moszkvában is járt az 1919-es magyar népköztársaság első és egyetlen elnöke s abban az időben az a hír járta, hogy a kommunista párt tagja lett.

A második világháború alatt Londonban élt, ahol gyermekeit az angol munkáspárt neveltette. Szegényen, beosztottan élt a hajdan durgazdag magyar mágus mind Párisban, mind Londonban. Szerencsésére felesége, Andrassy Katinka grófnő, apja jóvoltából hozzájutott annyi tőkéhez, hogy Párisban műkereskedést nyithatott. Ennek az üzletnek jövedelméből élt a nagyszámú család az emigrációban.

Károlyi Mihály londoni és párisi lakása központja volt a külföldi magyar emigráns-mozgalomnak. A fasizmus leveretése után egyideig arról is szó esett, hogy Károlyi Mihályt hazahozzák és elfoglalja a magyar köztársaság elnöki székét. De ez a terv nem valósult meg. A fáradt, elöregedett emigráns nem akarta vállalni az átalakult, demokratikus Magyarország vezetését — fiatalabb, a boni viszonyokat jobban ismerő politikusokra bízta hazája sorsának intézését.

És most, huszonhét évi távollét után hazatér. Azoknak, akik akasztófát szán-

tak neki, azoknak, akik a hazaárulás vádját sütötték homlokára, most fogesikorgatva kell tudomásul venniük, hogy ez a „hazaáruló” a demokratikus Magyarországi legtisztelendőbb fiaként tér vissza hazájába, hogy népének árulója nem ő volt, hanem azok voltak, akik őt árulónak nyilvánították.

Károlyi Mihály egyik legkimagaslóbb figurája a közelmúlt magyar történelmének. Nem politikai lángész, nem elragadó szónok, nem is nagystílusú államférfi. És mégis: az a szeretet, az a megbecsülés, mely most hazatérésében feleje árad — a magyar nép, a magyar munkásság szívénél mélyről fakad.

Ő, aki a magyar mágus-osztály fia és mérhetetlen vagyon ura volt, egy Owen, egy Saint Simon gróf erkölcsi pátozásával, érzelmi mélységével fordult a magyar parasztság és munkásság szenvedései felé. Erősen, emelkedett érzésvilága, finom intelligenciája alkalmassá tette őt arra, hogy túllásson osztályai korlátain, megálljon annak mérhetetlen önzésén, a magyar nép anyagi, szellemi és erkölcsi felemelkedését gátló elvetemültségét.

Károlyi Mihály nem a szavak, hanem a tettek embere volt. Mélyszélességű meggyőződés sugallta minden cselekedetét, minden kiállását. A cinikusok, a megalkuvók naivnak és politikailag iskolázatlannak mondták az őt, mert komolyan vette minden kijelentését, egyszerűen, mert becsületos volt. Ezeket a cinikusokat az

idő pelyvaként sodorta el, Károlyi Mihály viszont megértte eszméinek diadalát, megértte az immár hosszútartamúnak ígérkező második magyar népköztársaság megalakulását.

A szenvedés, az üldöztetés csaknem három évtizede után, most a magyar nép, a magyar munkásság, a haladó értelmiség szeretete és hálája fogadja a hazatérő Károlyi Mihályt.

Erdély demokratikus magyar népe is részt vesz ezen az örömnemben. Hiszen Károlyi Mihály alakja csaknem szimbolikus: annak a népért síró volt főnemesnek megtestesítője, aki a nemességét a szívében hordja és nem őseinek kutyabőré, rablólovagi, hazaárulói tevékenysége biztosította azt számára. Károlyi Mihály II. Rákóczi Ferenc lelki nemességének örököse a magyar történelmi figurák között, aki megértette a modern Esze Tamások panasztát, meglátta és meghallotta könnyeiket és sóhajaikat. A sors kegyes volt hozzá: élve érte meg a romjaiból meglevénedő Magyarország demokratikus átalakulását, melyért annakidején annyit szenvedéssel küzdött és amelyért feláldozta egész pályáját, boldogságát, nyugalomát és vagyonát. Mi, erdélyiek magyar demokraták és szocialisták szintén szívünkbe zárjuk, mert tud magyarságán — Károlyi Mihály a világdemokrácia hőse is, aki egész életével példát mutatott az igazabb, emberibb világért küzdők számára.

Kassák Lajos verse

Fiatal munkásokkal barátkozom, ők az én multam és övém
az én jövőm
szeretem őket és ők is szeretnek engem
kaszával kalapáccsal és az ölombetűk millióival dolgozunk
azon, hogy minél előbb betakarhassuk szomorúságunk
fekete vermeit
s néha kimegyünk a tavaszi mezőkre heverészünk a fűben
vagy nekiindulunk a hegyeknek
tömör oszlopokban harcos napjainkról s a felszabadított
jóvendőről énekelünk
erő és egészség a mi életünk
teremtő munka és tudatos harc a mi mozdulatunk
és mégis a mégis mennyi cseréppel és eleven tüskével
bevetett az ut amelyen járunk
ki kérdezi meg tőlünk tekintetünkben honnan a komorság
mik azok a dolgok amik után vágyakozunk
idegenek vagyunk mi ezen a földön vagy csak egyszerű
számok a ti listáitokon ócska munkaeszközök az
üzemeitekben
kérdészetlenül is felelek
nem ismeritek az énekeket miket a magam és fiatal barátaim
sorsáról énekeltek
de az én szám hasonlatos a kitárt kapuhoz és az én nyelvem
olyan mint a csattogó ustor
csattogtatok szavaim és dolgozotok csak izmaim
hiába nem akarják észrevenni hogy jövőnk ma vagy holnap
valamennyien együtt leszünk a tereken

Sulyos büntetés vár a Vörös Hadsereg tagjai elleni merényletekre

KOLOZSVÁR, április 13. Tekintettel arra, hogy az utóbbi időben az ország több részén szovjet katonák elleni támadások történtek, Pogácsa Vasile meggyőződésű elnöke alatt csütörtökön, április 11-én értekezletet tartottak a prefektúrán, amelyen Buzincu Emil tábornok, Stanculescu Stefan ezredes, Barbu Alexandru ezredes, Keleti Sándor rendőrfelügyelő, Brusilau Belisarie alezredes, dr. Pop Maxim főügyész és Constantinescu Virgil csendőrkapitány vettek részt. Az értekezleten megállapították, hogy a fenti hatóságok képviselőinek hatáskörében nem történt eddig egyetlen komoly támadás sem a szovjet hadsereg tagjai ellen. Mindazonáltal elhatározták, hogy a hatóságok vezetői minden előzetes intézkedés megtételére utasítsák alattasait és — ha ennek ellenére — történnének ilyen összetűzések, akkor tegyék meg a legszigorúbb megtorló intézkedéseket.

Egyben elhatározták, hogy felhívják a nagyközönség figyelmét is arra a törvényre,

amelyet 1945 január 10-én adtak ki a szövetséges katonák megsértőinek megtorlása céljából.

A törvény szerint hat hónaptól két évig terjedő fegyházra ítélik a Btk 470 szakaszában feltüntetett bántalmazás elkövetőit. Egytől három évig terjedő fegyházra ítélik azokat, akik a büntető törvénykönyv 471-ik szakaszában feltüntetett testi épség elleni merényletet követik el. Hat hónaptól öt évig terjedő fegyházbüntetésre ítélik a Btk 507 és 510 szakaszában feltüntetett rágalmazás és gyalázás elkövetőit. Hét évtől husz évig terjedő fegyházbüntetésre ítélik a Btk 475-ik szakaszában feltüntetett halálra okozó testi sértés elkövetőit. Előfegyztárolási kényszermunkára ítélik a Btk 472 és 473 szakaszában feltüntetett sulyos vagy nagyon sulyos testi sértést, továbbá a Btk 433-ik szakaszában feltüntetett gyilkosság elkövetőit. Az utóbbi büntetéseknél a fővárosi bíróságok hatáskörébe esnek, kivéve ha a szovjet katonai parancsnokság azt kívánja,

III. osztályú sorsjeggyel
csak 1946 április 16-ig
vithatja meg!!
TITÁN
Szabadság-tér 32.

hogy az ügyet a tett színhelyének bírósága tárgyalja.

A büntetéseknél elkövetőknek, cinkosoknak, résztvevőknek és elősegítőiknek ugyanugy büntetnek, mint magát a tettest. A büntető eljárás hivatalból és bármilyen előzetes feljelentéstől függetlenül teszik folyamatba.

Kéthly Anna elvtárs részveszt a párisi békeértekezleten

LONDON, április 13. A Szocialdemokrata Párt egyik kimagasló egyénisége, Kéthly Anna elvtársnő, a magyar parlament alelnöke, aki húzamosabb ideje Londonban tartózkodik, nyilatkozatot adott a Reuter-irodának. Kéthly Anna elvtárs kijelentette, hogy a négy párt koalíciója tovább tart. A szocialdemokraták és kommunisták között kielégítőek a politikai kapcsolatok. Elmondotta végül, hogy májusban Párisba utazik, ahol részt vesz a magyar békeszerződés megtárgyalásán.

Salamon László elvtársunk a Színházi Főigazgatóság kolozsvári képviselője

KOLOZSVÁR, április 13. A Művészeti Minisztérium Színházi Főigazgatósága, a helyi Szaktanács kérésére, Salamon László elvtársunkat, az ismert esztétai lapunk politikai és irodalmi rovatvezetőjét, nevezte ki a Színházi Főigazgatóság helyi képviselőjének. E minőségben reá hárul a feladat, hogy a magyarnyelvű színházakat és színjátszókat ellenőrizze és felülvizsgálja ezek műsorát. Biztosak vagyunk abban, hogy Salamon László e téren is, a demokrácia szellemében, eredményesen fogja kifejtetni működését.

A románnyelvű színházak ellenőrzésére Petruțiu St. Dumitru neveztek ki.

ATOMENERGIA A RÁKGYÓGYÍTÁS SZOLGALATÁBAN. Newyorkból jelentik, hogy ott sikeres kísérletek folynak az atomenergiának a rákellenes küzdelemben való felhasználására. Az eddigi kísérletek azt igazolják, hogy az atomenergia felszabadításánál keletkező láthatatlan sugarak lényegesen gyöngítik az embert szervezetben elburjánzó beteg sejteket. A kísérletek tovább folynak s nincs kizárva, hogy az atomenergia felhasználásával megoldódik a rák gyógyításának kérdése is.

30 éves és 20-nak szeretne látszani,
igen ám, de az orr körüli pörusok ...
35 évesésszivesen e'hitné, hogy csak
25, de jaj, a szem körüli ráncok ...
40 éves és szeretné, ha 30-nak hin-
nék, de jaj, a nyaka ...

Besugárzó pakolások, maszkok,
ránccalalanító bőrtápláló krémek
eltüntetik az áruló jeleket

„ILLA“

KOZMETIKA

Szabadság-tér 30. II. em.

Az angol munkáspárt és a nemzetközi szocializmus

Pártunk központi hivatalos lapja, a „Libertatea” az angol munkáspártról a Dinu Brătianu-féle liberális pr sajtójában terjesztett ferde híresztelésekkel foglalkozva, a következőket írja:

A román közvéleményben egy idő óta egyesek elképzelték politikát izek a munkásmozgalom nemzetközi kérdéseit illetően.

Az öliberális párt hivatalos sajtója így tájékoztatja olvasóit az angol munkáspártól: az angol munkáspártot nem lehet a többi szocialista párthoz hasonlítani, még kevésbé azokkal azonosítani. Az angol munkáspárt a multban nem kapcsolódott be a nemzetközi szervezetekbe, nem harcolt a szocialista államért.

Közlünk kell olvasnunkkal, hogy az angol munkáspárt állandóan tevékeny tagja volt a Szocialista Munkásinternacionálnak és ma is a szocialista munkásság és nemzetközi szervezetének újjászervezéséért küzd. Ami a párt céljait illeti, az öliberális szerkesztőknek csak el kellene olvasnia Attle elvtársnak, a munkáspárti miniszterelnöknek nagy beszédét, amelyben Churchillnek válaszulva kijelentette, hogy „a munkáspárt több mint 40 éve harcol a szocialista államért.”

Vasárnap délelőtt 9 órakor

Dankó Pista

a CAPITOL MOZGÓBAN

a Szociáldemokrata Nőcsoport rendezésében.

Jegyek válthatók szombatn délután 6 óráig az „Erdély” kiadóhivatalában

A nyelvtudomány a haladás szolgálatában

A háboru utáni újjáépítő munkának lázas tevékenységei közepette és mindennapi gondjaink között kevés idő marad a szellemi, még kevesebb az úgynevezett „elővontabb tudományok”-nak. Kevés ember engedheti meg magának, hogy ilyen kérdésekkel foglalkozzék. A demokrácia gondolatának megerősödése magával hozza azt is, hogy a különböző nyelvet beszélő emberek egymást megbecsülni igyekeznek, nem akarnak a másikban idegent látni, hanem embert; embert, akinek hasonló gondjai, nyomorúságai, szenvedései, küzdelmei és célkitűzései vannak. A nyelvek nem válszthatnak el bennünket egymástól, de ez nem akadályozhat meg bennünket abban, hogy ne műveljük saját nyelvünket, ne műveljük azt a nyelvet, amelyen a legjobban tudjuk magunkat egymással megérteni, amelyen a legjobban tudjuk kifejezni gondolatainkat a környező népek és az egész emberiség számára is.

Minden tevékenységünknek, így tudományosságunknak is ki kell vennie részét az újjáépítés munkájából. Ebből a nagy feladatkörből nem maradhat ki a nyelvtudomány sem. Mivel az általánosan meghatározott célok igen nagyszabásúak, nagyszabásúnak, sokatigérőnek kell lennie a nyelvtudomány célkitűzéseinek is és ezeket a célkitűzéseket meg kell valósítani. Célkitűzéseinket viszont csak úgy valósíthatjuk meg, ha a módszer és a munka menete alkalmazkodik megállapított feladatainkhoz. Valóban vizsgálunk meg a nyelv fejlődését, de az utóbbi időben sokat és mintegy a felfedezés diadalával beszéltek a nyelv élő, fejlődő voltáról, organizmus jellegéről. Sokkal kevesebbet beszéltek viszont a társadalom fejlődéséről, a népek haladásáról, pedig éppen ennek egyik kifejezési formája az élő, fejlődő, organikus nyelv. Többhelyütt hangoztattam már a nyelvtudomány nem öncélú voltát. A nyelvtudomány el nem választható a társadalomtudománytól, történelemtől, lélektantól, különösképpen a társaslélektantól. A társadalom fejlődésének vizsgálata nélkül, az arra vonatkozóztatás mellőzésével, a nyelvtudomány épülete lóg a levegőben. A nyelv mint organizmus nem élhet, nem fejlődhet a fejlődő társadalom nélkül és meg nem ismerhető az azt beszélő embercsoportok ismerete nélkül. Közélet kell kerülnünk azokhoz az emberekhez, akik a nyelvet aszerint beszélik, amint a társadalom fejlődése folytán világlátásukban, mondanivalójukban, belső stílusukban megváltoznak. Készségtelen dolog, hogy ha valamely nyelv más nyelvtérletbe élkeződik, az erősen befolyásolja a gondolkodást és így a nyelv változását, de néha az országghatárokat egyik, vagy másik oldalán élő hasonló társadalmi körülmények között lévő tömegek nyelve jobban hasonlít egymáshoz, mint egyazon terület különböző társadalmi rétegeié, vagy egyazon ország különböző társadalomcsoportjáié. All ez a magyar nyelvtudományra, ugyanakkor tekintetbe veendő a finn-ugor nyelvészeten is. A magyarság rokonságainak megismerése nélkül magyar nyelvtudomány nem művelhető. Az egyes finn-ugor népek életében és az azt környező nyelvtérleteken végbement társadalmi változások figyelembevétele nélkül nem művelhető a finn-ugor nyelvtudomány. Le kell végre számolni azzal, hogy a magyar nyelvtérlet tisztán nyelvi anyagban való okoskodással ilyen problémákat meggyújtatóan megoldhassunk. Ugyanakkor a legutóbbi időkig primitív fokon élt finn-ugor népek nyelvének megismerése, ha arról lehátjuk a reáakódott rétegeket, közelebb visz bennünket a legrégibb emberi tudatformák és társadalmak megismeréséhez. Így lesz a nyelvtudomány a lélektan és a társadalomtudomány egyik legfontosabb segédtudománya. Fel kell hagynunk az esztétességen alapuló munkával, rendszeres gyűjtést kell megszerveznünk határon belül és határokon túl, az egész magyar nyelvtérleten és meg kell ismernünk a faji népek ilyen tevékenységét és ha lehet tevékeny részt kell venni a rokonságok gyűjtő munkájában. A feldolgozás módjában fel kell végre szabadulnunk az indogermanisztika egyoldalú utánzása alól, meg kell ismernünk azokat a módszereket, melyek a fejlődésnek valóban teljes megismerésére vezetnek és alkalmaznunk is kell azokat. A magyar nyelvtérlet felszabadítása után természetesen megindul a nyelvtudományi munka. Reméljük, a „Magyar Nyelvőr” mihamarabbi újabb megjelenését. A „Magyar Nyelvőr” a legrégibb magyar nyelvtudományi lap, a fasiszma idején történt elhallgattatása után 19-ik évfolyamával megindul és első száma e cikk megjelenésével körülbelül egyidőben lát napvilágot. A folyóiratot e sorok íróján kívül Beke Ödön, Fokos Dávid és Rubinyi Mózes szerkesztik és a Nyelvőr régi gárdája vesz részt a munkában, de számít az egész magyar és a magyar nyelv iránt érdeklődő külföldi tudományosság támogatására is. Szarvas Gábor, Simonfi Zsigmond és Ba-

lassa József a nagyevű volt szerkesztők neve kötelezi a folyóiratot arra, hogy a szigorú tudományosság alapján állva, megfelelően a hagyományoknak. Hagyomány viszont a folyóiratnak az élelenség is, a napi eseményekbe, az irodalmi életbe való közvetlen belekapcsolódás, vitatkozás, kritika. Ezt is folytatni akarjuk és ha lehet,

A francia Országos Szakszervezeti Kongresszus

Franciaország szervezett munkássága ezekben a napokban tartja Párisban szakszervezeti kongresszusát. Az ötven éves multtal és öt és félmillió taggal rendelkező francia munkásság legjobbjai mostan tárgyalják meg nemcsak a francia munkásság, hanem az egész világ munkásságának helyzetét.

A francia munkásság évtizedes tradícióval rendelkezik, öntudatos és kritikus, a történelem nehéz iskolájában edződött meg. Kettős harcot kellett folytatasson: Harcolnia kellett a francia nemzetet egy emberöltő alatt kétszer megtámadó porosz militarizmus ellen, párhuzamosan a munkássztyál érdekeiért, a kizsákmányolással szemben. És a francia munkásság ezt a harcot példásan folytatta, egyszerre két csatatéren.

A jelenlegi kongresszuson az idősebb munkásgeneráció már másodsorú néz szembe a német megszállás utáni gazdasági nehézségekkel. A francia munkásság — támogatva hatalmas polgári rétegekkel, ami nyugaton általános jelenség volt — a második világháború négyéves megszállása alatt derekasan kivette részét az ellenállási mozgalomban. Az ellenállási mozgalom a francia munkássztyál részére az ellenállást nemcsak a francia nemzet, hanem ugyanolyan mértékben az

méginkább kívánjuk bevonni a nép széles rétegeit ebbe az együttes munkába. Nemcsak írónak és tudósnak, de a nép egészének kell közreműködnie, ha másképp nem, adatok szolgáltatásával, saját ügyének, saját tulajdonának, nyelvének védelmében. Küzdenie kell mindenkinek egyaránt a sajtó, a rádió, a film, a színházak, a hivatalok és az utca nyelvrontása ellen. Zavaros fogalmak, zavaros eszmék zavaros nyelvi kifejezéseket szültek. A fogalmak tisztázása, az egyenes gondolkodás termelje ki a fogalomzavartól felszabadult egyenes, értelmes, világos magyar beszédet! Gombos László.

egyetemes munkássztyál elnyomói ellen is jelentette.

A francia munkássztyál nem ismert a hitlerista-fasiszta megszállás évei alatt félelmet. Reszkirozott, fogcsikorgatva, meg sem rezdülve a félelemtől, állta a tusz-kivégzéseket, a családjukkal szembeni retorziót és a többi hitlerista háborus eszközöket.

Európa munkássága joggal hiheti, hogy a francia munkássztyál a békében ugyanolyan törhetetlen hittel és elszántsággal küzd... megduplázott, fokozott erővel... most már csak egy csatatéren. És hisszük, hogy a francia munkássztyálnak döntő szerepe lesz a fasiszta és reakciós szellemi maradványok kiirtásában.

A mult és a jelen nagy szocialista és kommunista vezéreinek tanításaitól áthatva, a francia munkássztyál egyengeti az utat a szocialista társadalom felé. A világ munkásainak érdeke egyforma és az, ami Franciaországban történik, egyaránt érdekli az egyenlítőről a sarkokig a világ munkásait.

Franciaország szervezett munkássága, élükön olyan vezetőkkel, mint Jouheaux, George, Saillant, Benoit, Frachon, nagyszabású kérdéseket tárgyal most. Az egész világ érdeklődéssel várja határozatait és terveit. JAKAB ZSUZSANNA

Milyen sebesen olvas az ember?

225—600 szót betűz ki percenként az olvasó

KOLOZSVÁR, április hó. Amerika az a hely, ahol mindent kiszámítanak, mindenre kíváncsiak és mindenből statisztikát készítenek. Természetes hát, hogy igyekeztek kideríteni azt is, hogy milyen gyorsan olvas az ember — az átlagolvasótól egészen az olvasásból élő irodalmi lektorig és szerkesztőig. A kísérlet nagyon érdekes eredményekre és tanulságokra vezetett. Kiderült — amint az egyik amerikai folyóirat írja —, hogy az átlagolvasó percenként 225 szót olvas el, a középiskolai tanuló 300 szót, az egyetemi hallgató átlag 350-et és az irodalmi szerkesztő, dramaturg és lektor 600-at.

E kérdéssel kapcsolatban sok minden kiderült. Amint Mc Coy, a cikk szerzője írja, nem az olvas jó, aki minden egyes szót külön olvas — gyakorlatlan olvasók és kisgyermeknek módján —, hanem az, aki folyékonyan, folyatlagosan és gyorsan olvas. A gyorsan olvasó agyában — minden ellenkező állítással szemben — megmaradnak a mondatok. Aki, számára idegen nyelven olvas és úgy akar sokat haladni nyelvtudásában, ha állandóan és minden ismeretlen szónál a szótárt lapozza — kevésbé halad a nyelvtudásban, mint az a tanuló, aki folyamatosan olvassa az idegen szöveget. Így hamarabb megismeri az idegen nyelv szórendjét, szellemét és összetételét.

Érdekes megállapítás az olvasással kapcsolatban, hogy a jól és gyakorlottan olvasó nem betűz, tehát nem gyermekmódra olvas, — ki újjával követve minden egyes betűt kiolvas, — hanem csak ránéz a szóra és magát a szót olvassa ki egyszeri rátekintéssel. Azaz a szó első két-három betűjének elolvasása után villámgyorsan következtet magára a szóra és anélkül, hogy a többi betűt nézné, a szöveg értelméhez alkalmazkodva azonnal ismeri magát a szót is. Így lehetséges a rendkívüli gyors olvasás, amit betű és nem szó-olvasással nem is lehetne véghezvinni.

Vannak kísérletezők, akik mint az írás sebességét a maximumig fokozó — híres gyorsírók — elérték a már már hihetetlennek hangzó percenkénti 800 szósebséget. Persze Amerikában élnek és most igyekeznek megdönteni saját világrekordjukat.

A versolvasás külön fejezet. A verseket lassan többször egymásután el kell olvasnia annak, aki be akar hatolni sajátos szellemébe. Nem lehet sem esszé, sem tudományos munkát gyorsan olvasni, olyanformán, mint egy újságcikket, vagy szórakoztató regényt, mert akkor értelmét nem fogjuk fel és a munka elolvasása után nem marad meg agyunkban semmi.

Vannak emberek, akik évek mulva is emlékeznek minden olvasmányuk tartalmára. Mások, főleg akik igen sokat olvasnak, gyakran egy-egy könyv elolvasása után rövid idővel már nem emlékeznek az olvasott munkára.

Különleges memóriájú emberek nem csak az elolvasott műre emlékeznek, hanem megmondják azt is, hogy egy-egy mondat, vagy fejezet páros, vagy páratlan oldalon van a könyvben. Ezek nagyszerű vizuális memóriájú olvasók, de igen kevesen vannak.

Az amerikai cikk szellemével ellentétben — nem az a fontos, hogy valaki milyen gyorsan olvas, hanem, hogy mit olvas és főleg, hogy mit tanul belőle... (—)

NAGYMENNYISÉGŰ VITAMINT GYÁRTANAK SZOVJETOROSZORSZÁGBAN. Bukaresti jelentés szerint a szovjetországi élelmiszeripar berendezkedett vitaminyártásra is. Az eddig ismert készítményeken kívül új vitaminkészítményeket állítanak elő, különösképpen élesztőből. Van egy vitaminkészítmény, amelyet tabletta alakjában hoznak forgalomba és hatféle vitamint tartalmaz. Ez a készítmény az emberi szervezet ellenálló képességeit növeli és mentesíti a fertőzések ellen.

NAGY HUSVÉTI VÁSÁR!

OLCSÓ, LESZÁLLÍTOTT ÁRAK!

ITALKÜLÖNLEGESSÉGEK valódi francia cognac, fajborok, pezsgők
BÉKEBELI HALVA és csokoládékülönlegességek
DÉLIGYÜMÖLCS: narancs, citrom, mazsola, dióbel és mindenféle husvét ajándékok legolcsóbban

RÓTH ÁRMIN-nál

Regina Maria 1. (Deák Ferenc) Telefon 305

Unió Általános Szállítási R. T. Kolozsvár

Unió-utca 2. Telefon 679.

Vállal mindennemű fuvarozást teherautóval és vasuton, bel- és külföldi szállításokat, költöztetéseket, beraktározásokat iparvágányos raktárházában

SAKK

36. sz. feladvány

(Megfejtési versenyünk tizenötödik, egyben utolsó darabja.)

Adabascheff M. (Taganrog.)

Világos: K8, Vc8, Bg2, Fc5 és h1, Hb2 és g7 (7 drb.).

Sötét: Kd5, Vh3, Bd4 és e5, Fe3 és f1, gy: c4, e6 (8 drb.).

—0—

Hiba-kiigazítás: 35 sz. feladványunk diagramja helyes, a szövegben Fc1 is pótlendő.

—0—

A 31. sz. feladvány (Molnár) megfejtése: 1. Vc2—c2. Helyesen fejtették meg: Fosztó S. Kontrol J. — 22 pont. Balogh F. (a 30. számuval pótlólag). Megyeri L. Turóczy L. 21 p. Szenkovits E. 19 p. László I. 4 p.

—0—

Bukarest bajnoksága nemrég fejeződött be: Első lett Alexandrescu Gica 10 ponttal, második: Andritoiu 9 pont. Következnek: Toma Popa 8 és fél, Kapusinszki és Tuca 8. Összesen 14 játékos vett részt.

—0—

(Bléd-i mesterverseny, 1931.)

Aljechin — Nimzowics.

1. e4, e6, 2. d4, d5, 3. Hc3, Fb4, 4. Hc2, d×e4, 5. a3, F×c3+6. H×c3, f5, 7. f3, e×f3, 8. V×f3, V×d4. (Jobb volt itt 8... Vb4+9. g3, V×d4, hogy később a világos vezér ne mehessen g3-ra, a hol igen jól áll.) 9. Vg3, Hf6, 10. V×g7, Ve5+ (Hiba. Jobb volt 10... Bg8, 11. V×c7, Hc6.) 11. Fe2, Bg8, 12. Vh6, Bg6, 13. Vh4, Fd7, 14. Fg5! Fe6, 15. 0—0, F×g2 (?) (E helyett 15... H6—d7 jobban tartotta volna a játszmat.) 16. Bh—e1, F×e4. 17. Fh5, H×h5. 18. Bd8+Kf7. 19. V×h5 és sötét feladta.

Nimzowics nagymester a világbajnok ellen szokatlanul elfogultan és erején alul játszott.

Fábián és Spatz

ócska ólmot a legmagasabb áron vesz. Beton dupla kémenyajtók eladók

Szabadság-tér 13 szám

Telefon 417.

Kataszteri felügyelőség létesül Kolozsváron

Az érdekeltek tudomására hozzuk, hogy az igazságügyminisztérium 1946 február 28-án kelt 21.165 számú rendeletével Kolozsvár területén kataszteri helyszínelőosztályozó felügyelőséget létesített. Ezen felügyelőségnek újból való felállításával lehetővé vált a kolozsvári földtulajdonok általános kataszteri azonosításának (helyszínelésének) folytatása, illetve kiegészítése, amelyeknek birtokosai az 1940 évi elmenekülésük következtében — 1942—1943 évi helyszínelési és osztályozó bizottságok előtt nem jelenhettek meg, vagy akiknek bármely más ok miatt — azonosításuk mind a mai napig nem történt meg. Tekintettel az új birtokívek fontosságára és sokoldalú felhasználására (földadókiivetés, gazdasági adatgyűjtés, mezőgazdasági hitel, öröklés stb.) felhívjuk mindazon kolozsvári polgárokat, akik 1942—43 években nem jelenhettek meg a kataszteri azonosító (helyszínelési) és osztályozó bizottságoknál, akár azért, mert el voltak menekülve, akár más egyéb ok miatt —, hogy a kikézbessitendő egyéni időzökben feltüntetett napon a fentemlített bizottság előtt jelenjenek meg. Ez a bizottság az évi április 15. napjától kezdődőleg a városi bizottság Budal Nagy Antal-utca (volt Honvéd-u.) 2 szám alatti földszint 47-es számu szobájában fog működni, a földtulajdonosok azonosításának és osztályozásának érdekében.

A beépítetlen telkek vagy a külsőségi földtulajdonok elmenekült tulajdonosainak, vagy tényleges birtokosainak ez évi április 15—18 napjain délelőtt 8—13 óráig minden külön felhívás bevérdása nélkül jelentkezniük kell. Minden elmenekült földbirtoktulajdonosnak vagy birtokosnak érdekében áll a birtokívek tisztázása kiváltképpen most, amikor éppen avégből kell a bizottság előtt mejelelni, hogy később, amikor ezekre az ivelkre különböző ügyben szüksége lesz, ne származzanak nehézségei. Kolozsvár, 1946 április 3. Chichudean, polgármester.

SZEPLŐS KOZMETIKA

FOLTOS RANCOS

Dr. Jeszenszkyne K. Margit

Bethlen-utca 18.

GYÓGYSZERTÁRAK KÖTELEZŐ VISSZADÁSA. Fontos törvényrendelet jelent meg a Hivatalos Lap legutóbbi számában. Eszerint az Okiráltságban már 1945 január óta hatályos és a zsidó gyógyszerárak kötelező visszavadására vonatkozó törvényt kiterjesztették Észak-Erdélyre és pedig nemcsak a zsidó, hanem a román gyógyszerárakra vonatkozóan is. A törvény a bécsi döntés után létrejött gyógyszerár eladásokat semmiesnek nyilvánítja és kötelezi az új tulajdonosokat, hogy azokat a régi tulajdonosoknak visszadják.

Sztrájkbaléptick London összes társaságphocsi vezetői

Bukarest. (Rádió.) Londoni hír szerint az angol fővárosban súlyos zavarok léptek föl a közlekedésben és az élelmiszerellátásban. A közlekedési zavar oka, hogy a többmillió város összes autóbusszvezetői sztrájkolnak. Emiatt több munkás és tisztviselő nem tudott eljutni munkahelyére.

Az író joga

Irtá: JÁNOSHÁZY GYÖRGY

Mult év októberében tették közzé a szerzői jog reformjára vonatkozó törvényjavaslatot, amely új, modernbb elvek alapján igyekszik rendezni az író és fordító jogát. Akkoriban — mint az egész sajtó — néhány kisebbnek és könnyen kijavíthatónak látszó hibájától eltekintve, örömmel fogadtuk ezt a törvénytervezetet, amely egy nehéz és régóta megoldásra váró, nagyjelentőségű kérdés megoldására törekszik, a dolgozók fokozott érdekvédelme demokratikus elvnek megfelelően. Am azóta a mindennapi gyakorlat kapcsán e törvénynek néhány olyan hiányossága került felszínre, amely fölött nem térhetünk napirendre s amelyet kötelességünk a nyilvánosság előtt feltárni, annál is inkább, mert már a bukaresti sajtóban is többé-kevésbé helyes — és sokszor éles — hozzászólásokra és bírálatokra adott okot.

Itt most elsősorban a szerzői tiszteletdíj kérdésével kívánunk foglalkozni. Ezt az úgynevezett jogdíjat a törvény 15. cikkében állapítja meg arra az esetre, ha a jogosult a törvényes határidő — a kézirat átadásától számított 10 nap — alatt teljes összegben megkapja. A jogdíj késedelmes kifizetése 20 százalékra emelésével jár. Mindez nagyon szépen hangzik. Csúszán az sajnálatos, hogy semmi gyakorlati eredménye nincsen. A törvény úgy intézkedik, hogy a szerzők, fordítók stb. jogdíját — a törvény kijelölésének megakadályozása céljából — a kiadók és színházak az írószövetségnek, az általa megjelölt banknak vagy más intézménynek tartoznak kifizetni. Ez, tudomásunk szerint, még egyszer sem történt meg: a kiadók és színházak természetesen nem sietnek eleget tenni ennek a rendelkezésnek, a kiúszorázott, terrorizált szerző vagy fordító pedig kényszerhelyzetében nem követelheti a törvény betartását, mert — joggal! — attól tarthat, hogy ebben az esetben munkája kiadására, illetve előadására egyáltalán sor sem kerül s így a bizonytalan többség az aránylag biztos keveset — belevő sovány falatját — kockáztatja. Az írószövetségek közömbösségét pedig teljes mértékben megmagyarázza az a körülmény, hogy éppen az írószövetségek vezetői általában mindenütt érdekeltek a könyvkiadásban és színházakban. Ezzel a megállapítással nem kívánunk személyileg senkit sem bántani, csupán egy általánosan jellegzetes és szempontunkból döntő tényről akarunk beszélni.

Véleményünk szerint csak egy valószínűsíthető meg, hogy a szerző 15. a fordító 10. a kritikai kiadás kommentátora pedig 8 százalékos — eléggé méltányos — jutalékát meg is kapja, ha a törvény az írószövetségek szigorú kötelezettségévé teszi, hogy időközönként hivatalból felülvizsgálják a színházak és kiadóállalatok könyveit és ha a jogdíjak kifizetése körül bármilyen szabálytalanságot tapasztalnak, a törvény felhatalmazása alapján azonnal jelentékeny — például a ki nem fizetett összeg tízszeresét kitevő — büntetést rójanak ki, melyet felerészben a kárt szenvedett szerző kártalanítására, felerészben pedig az íróalap növelésére fordítanak. Erről az alapról később lesz szó. Visszaesés esetén természetesen egyre súlyosabb büntetéssel kell sújtani az illető színházat vagy kiadót és ha ennek szükségé mutatkozik, ideiglenesen, sőt végleg megvonni működési engedélyét, minthogy a törvény ezt is az írószövetségek hatáskörébe utalja.

Az írószövetségek plénuma — magától értendő — nem alkalmas ilyen munka elvégzésére, ezért erre a célra 8–10 személyből álló külön bizottságot kell létesíteni, melynek tagjai semmiféle tekintetben nem lehetnek érdekelve bármilyen könyvkiadó vagy színház vezetésében és nem lehetnek ilyen intézmény alkalmazottai sem. Ha valamelyik bizottsági tag mulasztást követ el, a károsult és az íróalap javára pénzbüntetéssel kell sújtani, visszaesés esetén az írószövetségből kizárni, súlyosabb esetben eltüntetni nevének használatától is.

Személyes igazságtalanság az is, hogy a klasszikus — és jelenlegi körülményeink között az élő külföldi — író munkája a kiadók és színházak szabad prédája, melyet e vállalkozások vezetői már csak azért is előnyben részesítenek a helyi szerzők műveivel szemben, mert míg azokért fizetni kell, ez semmibe sem kerül. Ezt az áldatlan helyzetet csak úgy lehet megszüntetni, ha a kiadók és színházak kötelesek a klasszikus vagy el nem érhető távolságban lévő szerző, fordító, vagy kommentátor jogdíját — ha egyik sincs jelen, mindkettő, vagy mindhárom jogdíj összegét — egy sürgős megalapításra váró íróalap javára befizetni. Az így befolyt összegeket a sanyaru sorsban élő írók segítésére, műveik kiadására, va-

lamint írók számára nyaralótelep létesítésére lehetne fordítani. Mindenesetre idomosabb és erkölcsösebb, hogy a többnyire nem irigylésre méltó viszonyok között élt írók megfeszített szellemi munkájának gyümölcseiből ne néhány nagytőkés hízelék örök időkre, hanem azok szolgáljanak

a kultúra és művészet fáklyájának továbbvivői, a ma élő írók nyomorúságának enyhítésére. Ennek megvalósítása az óriási előnye is, hogy egyenlő anyagi feltételek mellett fiatal írónemzedékünk is több szóhoz és lehetőséghez jutna.

A szellem kiúszorázóinak is tudomásul kell venniük, hogy az önkényes kiszorítás korszaka végetért. A frázispuffogtatások ideje lejárt: ifjú demokráciánkat csak valóban szociális intézkedések erősíthetik meg. Ebben a kialakuló új, igazsá-

Itélkezett a Népbíróság a volt rendőrségi alkalmazottak, kémelhárítók és szigurancások perében

KOLOZSVÁR, április 13. A Népbíróság pénteken este hozott ítéletet a volt rendőrségi alkalmazottak, kémelhárítók, szigurancások és politikai vizsgálók monstre-perében.

A teremben mindössze hat vádlott van jelen. Ezek közül Malan Dumitru, Boaru Josif, Calinovic Constantin életfogytiglani kényszermunkára, Schiopu Traian 8 évi szűz börtönrre, Codreanu Septimiu 5 évi szűz börtönrre ítélték, míg Răneanu Mariust felmentették.

A távoilevők közül életfogytiglani kényszermunkát kaptak: Fehér Aurél ezredes, Péterffy Pál ezredes, Simon Jenő alezredes, Hegedűs István, Balázs Béla törzssörmester,

Kakasi Márton, Berecki Vilmos, dr. László Akos, Szabó Gyula altisztek, Gubica Sándor ezredes, Csibertics Imre őrnagy, Szomlány Árpád, Takács Pál hadnagy, Galambos István őrnagy, Pajkos Mihály őrnagy, Campianu Ilie, Anca Candit, Boran Ioan, Toni Stelian, Boulescu Dumitru, dr. Zalan Endre, dr. Piacsek István, Németi alezredes, Ugray Béla őrnagy, Fekete Pál kapitány, dr. Zádor An al, vitéz Dede Márton, Juhász András, Banjaj Pál, Pozsgay János, Szallós Ferenc, Nagy Mihály, Rakó Sándor, Lovász Ferenc, Veress Antal, Horváth Sándor, Szabó Miklós, Gerendai Pál, Becze Sándor, Bercsei Géza, Csizmadia József és Pálkás József.

Húsz évi kényszermunkára ítélték Chisan

Dariut.

Tizenöt-tizenöt évi kényszermunkára P. Lászlót és Freniu Teodort. Nyolc-nyolc évi szűz börtönt kaptak Mosteanu Gheorghe, Suteu Gheorghe, Mariac Victor.

Öt-öt évi szűz börtönrre ítélték Anghiu Ioant, Haseganu Aurel és Cristuresanu Alexandrut.

Az elítélteknek vagyonát is elkobozták. A büntetésbe a vizsgálati fogságot beleszámították.

Az elítéltek mindannyian felebbestek.

Az újságírók perében ma, szombaton délután hirdetnek ítéletet.

Leles hangulatban zajlott le a Szocialista Ifjak Szövetségének rendkívüli közgyűlése

KOLOZSVÁR, április 13. A Szocialista Ifjak Szövetségének kolozsvári szervezete a párt székházában rendkívüli közgyűlést tartott, melyen megvitaták a helyi szervezet újjászervezésével kapcsolatos kérdéseket. A gyűlést Inovan Sándor elvtárs nyitotta meg. Rövid beszédében rámutatott a pártkongresszus által hozott határozat fontosságára és ifjúságunk egységének szükségességére. Ezután felolvasta a központi bizottság által újonnan kinevezett vezetőségi tagok névsorát, melyet a nagygyűlés általános lelkesedéssel elfogadott azzal, hogy a később összehívandó közgyűlésig vezesse a Szövetség munkáját.

Ezután Udrescu Valeriu elvtárs román nyelven beszámolt a Szocialista Ifjak Szövetsége eddigi aktivitásáról; majd lendületes szavakkal vázolta a jövő feladatait és a megvalósítandó munkaprogramot.

Binder Lajos elvtárs magyar nyelvű beszédében a Szocialista Ifjúság szerepéről beszélt, kiemelve ifjúsági mozgalmunk történelmi feladatait. Nagyhatású beszédét a következőkkel fejezte be:

— Ha az ifjúság a történelem folyamán mindig elől járt ott, ahol áldozatokat kellett hoznia bármilyen cél érdekében, akkor ma, amikor a lehetőségek a kezébe adták, hogy sorsát saját maga irányíthassa, amikor saját maga kell jövőjét megalkossa és bizto-

sítsa annak tartósságát, kötelessége minden tisztességes szándékú, gondolkodni tudó ifjunak, e harc zászlóját diadalra vinni.

Majd Vágó Pál elvtárs a kultúra fontosságáról az ifjúsági mozgalomban tartott rövid, de nagyhatású beszédet, melyben hangsúlyozta, hogy a munkás ifjúságnak lehetőséget kell adni a tanulásra, kultúr-színvonalának emelésére, hogy minden körülmények között meg tudja állni a helyét a társadalomban.

Az előadottakhoz hozzászóltak: Badescu, Halka, Beurean, Orosz, Zabolai, Mester elvtársak, továbbá Kosztin M. és Wolff S. elvtársok, melyekre az előadók részletesen válaszoltak.

Az egyes reszortok, valamint a kádertiskola gyakorlati megvitátását hétfő és csütörtök esti összejöveteleken fogják napirendre hozni. A közgyűlés beárása előtt Mester elvtárs a központi pártvezetőségnek és az Ifjúsági Központi Vezetőséghez intézett táviratokat olvasta fel, melyet a gyűlés nagy lelkesedéssel elfogadott és amelyben biztosították mindkét vezetőséget, hogy a párt egységére örködni fognak s tántoríthatatlanul harcolnak a szocializmus mielőbbi megvalósításáért.

A lelkes gyűlés az Internacionálé hangjai mellett ért véget.

Határidőt tűz ki a földgáz bevezetésének megkezdésére a város tanácsadó testülete

KOLOZSVÁR, április 13. A politikai pártok javaslatát következtében megszületett Városi Tanácsadó Testület tegnap, pénteken tartotta első ülését a város házában. Az érkezőleten Chiciudean Georgehe polgármester és Demeter János dr. polgármester helyettes elnökölt. Az érkezőleten a Szakszervezeti Tanács, a Szociáldemokrata Párt, a Kommunista Párt, Ekésfront, Magyar Népi Szövetség és a többi politikai pártok megbízottai, továbbá a rendőrség kiküldöttje volt jelen.

Az ülés megnyitása után Stoica Ioan dr. főjegyző a földgáz bevezetésének ügyét ismertette. Beszámolójából az derül ki, hogy a földgáz bevezetésének kérdését a Sonametan Rt. következtetésen szabotálja. A kérdés ismertetéséhez többen szólottak hozzá. Pop Jacob, a Kommunista Párt képviselője Cosma Iuliu, a Szociáldemokrata Párt nevében Wagner István és Solomon Sabin elvtársak, a Magyar Népi Szövetség nevében dr. Szővérdi, a Kisipari Szaktanács nevében Moldován Márton és végül Neumann József. Az elhangzott felszólalások eredményeképpen a városi tanács záros határidőt tűz ki a Sonametan Rt.-nek, hogy a földgáz bevezetésének előmunkálatait meg-

kezdje, interveniál a kormánytól, hogy a Földgáz Rt-t kötelezettségének teljesítésére rábírja és amennyiben az ODA képviselőit a jelenleg Bukarestben tartózkodó Timofi Gheorghe-nek közbenjárása nem vezetne eredményre, úgy a város a földgáz bevezetésére egy orosz-román társasággal kezd tárgyalásokat. A vita során szóba került az is, hogy a földgáz bevezetésére alakítandó szovjet-román társaság megalapításához szükséges tőkét miből lehetne előteremteni. A felszólalók meggyeztek abban, hogy a nagytőkének kell a város segítségére sietnie a társaság megalakításában.

A köztisztaság ügye volt a Tanácsadó Testület ülésének második pontja. Ugy a főjegyző, mint Demeter helyettes polgármester ismertették a köztisztaság fenntartása körüli nehézségeket. Azt, hogy nincs megfelelő jármű, nincs munkás és hogy a közönség fegyelmezetlen. A köztisztaság kérdéséhez valamennyien hozzászóltak és javasolták, hogy a város először forduljon felhívással a város polgáraihoz, a köztisztasági rendszabályok fokozottabb betartása érdekében s ha ennek nem lenne eredménye, úgy helyszíni razziákkal büntessék meg

Ócska ólmot, rezet, fayence mosdót, WC csészét és fürdőberendezéseket magas áron vesznek

KATONA,
Árpád-ut 13.

gosabb rendben pedig e változás szellemi irányítóinak: az íróknak kell elnyerni megérdemelt helyüket és az emberi élet lehetőségét.

TÁSKA, CIPŐ KOPOTT?

UJRAFESTI

SÁNDOR BÖRFESTŐ

KOLOZSVÁR, LILIAM-UTCA 3.

mindazokat, akik az éghető és elégethet hulladékokat az utcára dobják. Egyébként Demeter helyettes polgármester felhívta szakszervezetek képviselőit, segítsék a vérost ebben a munkájában, a munkanélküli segédmunkásokat utasítsák a köztisztaság üzemhez, ahol jó napidíjat és természetben szolgáltatásokat is kapnak. Jelentette végül, hogy a postatakarékpénztártól felveendő kölcsönből tehérgépkocsikat szerezne be és megkezdik a házakról a rendszerezésüket.

Neumann József elvtársunk napirenden kívül szőnyegre hozta a Tanítókháza ügyét. Ez az épület mindig a Kolozsváron tanuló vidéki egyetemi hallgatók lakóhelyéül szolgált. Minthogy az egyetemi hallgatók közül Kolozsváron még igen sokan lakás nélkül vannak, a munkásság saját kezdeményezéséből és áldozatkészségéből — mint a „Erdély” már közölte is —, helyreállított az épület elektromos és vízvezeték berendezéseit. Ahelyett azonban, hogy ezeket javak megőrizték volna, ismeretlen tetesek eltulajdonították még a WC kagylót is. Neumann elvtársunk bejelentése nagyszabadságot keltett és a Tanácsadó Testület elhatározta, hogy vizsgálóbizottságot küld a helyszínre, hogy a tényállás tisztázás után a bűnösöket bíróság elé állítsa.

FIGYELEM!

INTIM régiségüzlet!

Vesz, elad és bizományba elfogad antik, arany, ezüst, perzsaszőnyeget és mindenféle értéktárgyakat. Szentegyház-utca 6.

OLVASTA MÁR A FRISS BUDAPESTI KÉPESLAPOKAT?

SZÍNHÁZ: „Bigdiában élek” — vallja Bajor Gizi.

JÖVENDŐ: Európai botrány: a fekete-piac KÉPES FIGYELŐ: Ribbentrop feltűnése: Miért vesztette el Hitler a háborút?

LUDAS MATYI. Riadalom a pokolban.

* TEMPLOMI IMAREND A ZSIDÓ PESACH ÜNNEPEKEN. Hétfőn Erev Pesach. Kovászos kenyér élvezése d. e. 3.30-ig, este 7.15-ig. Maariv ima. A Mikes utcai templomban elsőrangú kántor és ének-kar közreműködésével a reggeli ima 8-ko kezdődik, míg a Kádár-utcai templomban a reggeli ima 9 órakor kezdődik.

ARADON LENYEGESEN ESNEK AZ ÁRAK. Aradról jelentik: A vármegye különböző területeiről beérkezett jelentések szerint a gabona és tengeri ára lényegesen esik. De nemcsak a gabona és tengeri árának feltűnése az olcsóbbodása, hanem a több élelmiszernek is. Így például az olaj és baromfiárak jelentősen olcsóbbak, mint az előbbi hetekben volt.

* PESZACH ÜNNEPI ISZTENTISZTELEK. TEK A KOLAZSVÁRI NEOLOGI TEMPLOMBAN. A kolozsvári Nyugati szertartású Izr. Hitközség Elöljárósága ezúton értesíti tagjait, hogy a Peszachi ünnepek alkalmából, Horea-út 23 alatti kis templomban, az ünnepi isztentiszteletek rendje a következő lesz: április hó 15-én és 16-án este fél 8 órai kezdettel, április hó 18-án és 17-én reggel 9 órai kezdettel.

URANIA jelenti:

Visszaérkezett az Éjfélgyors!

A mozdonyon: SÁRDY!

Partnerei: Bordy Bella, Greguss, Biliesy

Jegyekről idejében gondoskodjon!

Előadások naponta 3, 5, 7, 9 órakor

